

О.С. Тарасенко, ад'юнкт кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Київського національного
університету внутрішніх справ,
м. Київ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ В СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Особливе місце у протидії злочинам в сфері земельних відносин займають оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, на які покладено здійснення оперативно-розшукової функції по профілактиці та розкритті злочинів. Як свідчить аналіз практичної діяльності одним із головних напрямків діяльності підрозділів Державної служби боротьби з економічною злочинністю МВС України — протидія злочинам в сфері земельних відносин. З цієї метою для більш ефективної протидії зазначеним злочинам в складі ДДСБЕЗ створено відділ боротьби зі злочинами у сфері приватизації, земельних відносин та на фондовому ринку, одним із напрямків якого є протидія «земельним злочинам». З огляду на це підрозділами ДСБЕЗ вживається низка організаційно-практичних заходів, спрямованих на здійснення перевірок щодо питань додержання вимог чинного законодавства при проведенні операцій із землею, у тому числі під час її використання, з метою документування зазначених злочинів. Це, як правило, стосується злочинів, пов'язаних з відчуженням земель з використанням невизначеності меж населених пунктів, меж між землями державної та комунальної власності, заниження ставок орендних платежів, зловживання під час зміни цільового призначення земель, надання у власність земель, у тому числі на яких розташовані пам'ятки історико-культурної спадщини, незаконним будівництвом на територіях природно-заповідного фонду та в рекреаційних зонах, самовільного захоплення земель тощо.

У юридичній літературі протидії злочинним проявам в сфері земельних відносин та аналізу можливих шляхів її якісної реалізації

оперативними підрозділами практично не розглядалася. Приділялася увага лише загальним положенням протидії економічній злочинності такими вченими та практиками як В. І. Василичуком, О. Ф. Долженковим, С. І. Ніколаюком, Л. П. Скалзубом тощо.

Відсутність організаційних особливостей протидії окресленим злочинам, призводить до зниження ефективності проведення оперативно-розшукових заходів. Тому виконання цих завдань неабияке значення має вдосконалення діяльності підрозділів ДСБЕЗ по боротьбі зі злочинами в сфері земельних відносин.

Проте, боротьбу з порушеннями земельного законодавства не можна розуміти лише як постійне нагадування про відповідальність або про застосування до правопорушників кримінальних санкцій. В цілях боротьби з порушеннями земельного законодавства застосовуються заходи щодо їх попередження та припинення, а застосування відповідних заходів відноситься до повноважень оперативних підрозділів. У зв'язку з цим, на нашу думку необхідно розглянути профілактичні заходи щодо протидії злочинам в сфері земельних відносин.

Мета профілактики порушень у сфері земельних відносин на наш погляд полягає в:

— своєчасному виявленні причин та умов, які сприяють вчиненню злочинів у сфері земельних відносин, а також у виявленні факторів, які перешкоджають вчиненню зазначеним злочинам;

— усуненні безпосередніх причин та умов, які сприяють вчиненню злочинів у сфері земельних відносин;

— створенні умов, які сприяють ефективному застосуванню нормативно-правових актів, що регулюють відносини під час проведення операцій із землею тощо.

Заходами, в яких найбільш яскраво виражений профілактичний зміст, є: безпосередня та практична участь оперативних працівників у прийнятті рішень щодо відведення земельної ділянки у власність (користування), зміні цільового призначення; одержання від органів влади копій прийнятих рішень по відведенню земельної ділянки у власність (користування), державних актів права власності на земельну ділянку, договорів оренди тощо.

Важливим заходом профілактики правопорушень у сфері земельних відносин, на нашу думку, є зміцнення взаємодії спеціально уповноважених органів, що здійснюють державний контроль за використанням земель з оперативними підрозділами шляхом проведення спеціальних комплексних перевірок щодо дотримання земельного законодавства.

Наступним заходом є інформування громадськості про вчинені «земельні злочини» на певній території та практику застосування до порушників кримінальної відповідальності (проведення бесід, консультацій, виступів в пресі, на телебаченні, по радіо тощо), що забезпечить своєчасне виявлення злочинів, пов'язаних із операціями із землею.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що правильне застосування профілактичних заходів оперативними підрозділами надасть можливість знизити рівень злочинів, які вчиняються при проведенні операцій із землею.